

Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta

Mona Alastalo

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta

Mona Alastalo
Sosionomi
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2021

Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta

Vuosi	2021	Sivumäärä	40

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvattajien omia kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytön vaikutuksista varhaiskasvatuksessa lapsiin ja työilmapiiriinkin. Opinnäytetyön aihe tuli Illepihan päiväkodilta, joka on yksi Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksiköistä. Illepihan päiväkodissa on hyödynnetty positiivista pedagogiikkaa jo vuosien ajan. Opinnäytetyön tutkimuksen toteuttamista varten opinnäytetyön tekijälle annettiin vapaat kädet.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui positiivisen pedagogiikan käsitteen määrittelystä sekä varhaiskasvatuksen kysymyksistä.

Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin verkkokyselynä e-lomakkeella, joka sisälsi viisi avointa kysymystä. Verkkokysely julkaistiin neljässä yksityisessä varhaiskasvattajien ja sosionomien Facebook-ryhmässä ja vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 80. Verkkokyselystä saatuja vastauksia analysoitiin sekä laadullisin että määrällisin menetelmin.

Vastauksien perusteella moni koki että positiivisen pedagogiikan käytöllä on ollut positiivisia vaikutuksia oman varhaiskasvatusryhmän lapsiin sekä koko ryhmän dynamiikkaan. Myös työyhteisön katsottiin hyötynneen positiivisesta pedagogiikasta. Ongelmana positiivisen pedagogiikan toteutumiselle vastauksissa kerrottiin olevan sitoutumattomuus ja perehtymisen puute, eli kaikki työyhteisön jäsenet eivät kaikissa tapauksissa olleet täysin ymmärtäneet positiivisen pedagogiikan ideaa.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että positiiviset kokemukset ja positiivinen vuorovaikutus sekä itsetunnon vahvistaminen lisäävät lasten hyvinvointia, motivoituneisuutta oppimiseen, vähentäen haitallista käyttäytymistä niin lapsiryhmän sisällä kuin yksittäisen lapsenkin kohdalla. Lisäksi positiivinen pedagogiikka vaikutti positiivisesti myös aikuisten väliseen kommunikointiin parantaen näin myös yleistä työilmapiiriä ja lisäten työssä viihtyvyyttä.

Mona Alastalo

Experiences of Early Childhood Educators from Positive Pedagogy

Year

2021

Pages

40

The purpose of this Bachelor's thesis was to find out from those who are working in early childhood education how they feel about whether positive pedagogy has had an impact on children and work atmosphere in daycare.

The topic of the thesis came from Daycare Centre Illempiha which is one of the early childhood education units in Vantaa. Daycare Centre Illempiha have used positive pedagogy for years. The author of the thesis was allowed to choose how I do the thesis and related research.

The Theoretical framework of the thesis was formed of the definition of the concept of positive pedagogy and questions related to early childhood education.

The research was implemented with qualitative a method as an online survey with an e-form which included five (5) open questions. The online survey was published in four (4) private early childhood education groups on Facebook. The survey received a total of 80 responses. The obtained answers were analyzed by qualitative and quantitative methods.

Several responses revealed that positive pedagogy has had a positive impact on their early childhood group's children and on the dynamics of the whole group. The work community also benefited from the positive pedagogy.

Positive pedagogy has an effect only if everyone is committed to using it. The problem was that all adults were not familiar with positive pedagogy and had no interest in learning more about it.

The responses to the survey support the theory of positive pedagogy and that positive experiences, positive interactions and strengthening self- esteem increase children's well being and motivation to learn. In addition, positive pedagogy decreased harmful behavior in children and groups of children. Positive pedagogy also improved communication between adults, work atmosphere and increased job satisfaction.

Keywords: Positive pedagogy, early childhood education, well-being

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet	7
3	Varhaiskasvatus	7
3.1	Varhaiskasvatussuunnitelma.....	8
3.2	Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa.....	9
4	Positiivisesta psykologiasta positiiviseen pedagogiikkaan	12
4.1	PERMA-teoria	12
4.2	Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa	13
4.3	Aikaisempia tutkimuksia	15
5	Tutkimuksen toteutus	16
5.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä	17
5.2	Aineiston keruu	18
5.3	Eettisyys ja luotettavuus	19
6	Tutkimustulosten analysointi.....	20
6.1	Vastausten jakautuminen ammattinimikkeen ja ryhmän mukaan.....	20
6.2	Osallistuminen positiiviseen pedagogiikkaan liittyviin koulutuksiin.....	22
6.3	Positiivisen pedagogiikan vaikutus lapsiin	23
6.3.1	Minäkuva ja itsetunto.....	24
6.3.2	Toisten lasten huomioiminen	25
6.3.3	Luottamus hoivaaviin aikuisiin	26
6.4	Positiivisen pedagogiikan vaikutus työilmapiiriin.....	27
7	Pohdinta	28
7.1	Tutkimustulosten yhteenveto ja arviointi	30
7.2	Oman työprosessin arviointi.....	31
7.3	Tutkimuksen tulosten hyödyntäminen	32
	Lähteet	34
	Kuviot.....	37
	Liitteet	38

1 Johdanto

Useiden tutkimusten perusteella hyvinvoiva ihminen menestyy parhaiten elämässä. Hyvinvoivat ovat terveempiä, he elävät pidempää ja lisäksi heillä on paremmat edellytykset menestyksekkäälle uralle ja myönteisille ihmissuhteille. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 9.) Positiivisen pedagogiikan tavoite on lisätä hyvinvointia varhaiskasvatuksessa luomalla ihanteelliset olosuhteet lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle sekä oppimiselle (Leskisenoja 2019, 41).

Positiivinen pedagogiikka on yleistynyt kasvatussuuntaus suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Vaikka positiivista pedagogiikkaa ei ole vielä tutkittu paljoa, ovat jo siitä saadut tulokset kuitenkin hyvin lupaavia lasten hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta, ja osoittavat vahvasti että lisää tietoa positiivisen pedagogiikan käytöstä varhaiskasvatuksen kentällä tarvitaan.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvattajien omia kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytön vaikutuksista varhaiskasvatuksessa niin lapsiin kuin työilmapiiriinkin. Opinnäytetyön aihe tuli Illepihan päiväkodilta, joka on yksi Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksiköistä. Opinnäytetyötä varten minulle annettiin vapaat kädet sen toteutukseen.

Tutkimus on laadullinen ja toteutettiin teemahaastattelun tavoin avoimilla kysymyksillä, e-lomakkeeseen tehdyllä verkkokyselylomakkeella. Verkkokysely valikoitui tutkimusmetodiksi jotta tavoittaisim mahdollisimman paljon varhaiskasvatusalan ammattilaisia saadakseni riittävän kattavan kuvan positiivisen pedagogiikan käytön vaikutuksista varhaiskasvatuksessa. Linkki kyselylomakkeeseen julkaistiin neljällä eri salatulla varhaiskasvattajien ja sosionomien Facebook-foorumilla.

Opinnäytetyön teoreettisina lähtökohtina ovat varhaiskasvatus sekä positiivinen pedagogiikka.

2 Opinnäytetyön tausta ja tavoitteet

Aiheen opinnäytetyölle löytyi Laurean opinnäytetyötarjonnasta, johon Laurean eri yhteistyökumppanit olivat jättäneet omia aiheitaan opiskelijoille tarjolle. Illempihan varhaiskasvatusyksikön aihe ”Positiivisen asenteen vaikutuksesta työhön ja työntekijöihin tai lapsiin” osui silmääni, vaikka en ollut positiiviseen pedagogiikkaan tutustunut sen enempää, kuin mitä tutkintooni kuuluvissa opinnoissa sitä oltiin lyhyesti läpi käyty. Positiivinen pedagogiikka kuitenkin tuntui myös omaan kasvatuskäytännöni soveltuvalla, joten halusin ottaa aiheesta enemmän selvää.

Illempihan varhaiskasvatusyksikkö on yksi Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksiköistä. Illempihan varhaiskasvatusyksikköön kuuluvat Illempihan päiväkoti sekä Illempuiston päiväkoti. Illempihan päiväkodissa positiivista pedagogiikkaa on hyödynnetty jo vuosia, ja siellä käytetään työn tukena mm. Kaisa Vuorisen Vahvuusvaris- kortteja sekä varhaiskasvatuksen ja alakoulun työntekijöille tarkoitettua Ihmeelliset vuodet-ryhmänhallintamenetelmää. Opinnäytetyöni teoreettisina lähtökohtina ovat varhaiskasvatus ja positiivinen pedagogiikka.

Opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen tavoitteena on selvittää miten positiivista pedagogiikkaa hyödynnetään osana varhaiskasvatusta eri varhaiskasvatusyksiköissä, sekä miten varhaiskasvatuksen työntekijät ovat kokeneet positiivisen pedagogiikan käyttöönoton vaikutukset omassa yksikössään niin lapsiin kuin omaan työhönsä ja työilmapiiriin.

Opinnäytetyön tulokset ovat tarkoitettu Illempihan varhaiskasvatusyksikön käyttöön, mutta tutkimuksen tavoitteena on myös muistuttaa verkkokyselyn ja opinnäytetyön avulla eri varhaiskasvatusyksiköiden työntekijöitä positiivisen pedagogiikan menetelmien hyödyntämisestä lasten kanssa työskennellessä, sekä arvioimaan menetelmien toimivuutta omassa työssään.

3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista hoidon, kasvatuksen, opetuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa pedagogiikka painottuu erityisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8). Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat kunnallinen- ja yksityinen päiväkotitoiminta, ryhmäperhepäivähoito ja perhepäivähoito, sekä avoin varhaiskasvatus (Opetushallitus).

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä veloitetaan huomioimaan lapsia koskevan toiminnan suunnittelussa mm. lasten osallisuus, myönteiset oppimiskokemukset, leikki sekä lasten omat mielenkiinnon kohteet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 16 & 21).

Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0-6, eli lapsen elämän ensivuodet aina peruskouluun asti (Opetushallitus) ja on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatus vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista tukemalla ja täydentämällä kotien kasvatustehtävää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-8.)

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatusturva (540/2018) turvaa lapsen oikeuden saada suunnitelmallista ja tavoitteellista hoitoa, kasvatusta ja opetusta tämän ollessa varhaiskasvatuksessa. Opetushallitus on laatinut varhaiskasvatusturvan perusteella valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä oikeudellisesti velvoittava määräys.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) tehtävänä on ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista sekä kehittämistä, edistämällä laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista kautta maan. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman on tarkoituksena luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvuun, sekä kaikkien työtapojen tulisi tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatustyön tavoitteita mukaileva toimintakulttuuri antaa tilaa lasten osallisuudelle, sekä luo turvallisuuden tunnetta, hyvinvointia ja pohjaa kestäväälle elämäntavalle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7-10.)

Jokaiselle lapselle laaditaan päivähoiton aloitettuaan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Sekä lapsen oma että ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma perustuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tavoitteet otetaan huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. Suunnitelmaa tarkennetaan lapsen tarpeiden mukaan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa

laadittaessa on tärkeä tuntea lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Lisäksi laatimisessa otetaan huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen tausta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 9-10.)

3.2 Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Pedagogiikalla tarkoitetaan ammatillisesti johdettua, kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa tavoitteellista toimintaa tukemaan lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä oppimista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22).

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 21-22) pedagogiikalla tarkoitetaan määriteltyä arvoperustaa. Se kattaa käsityksen lapsista ja lapsuudesta, sekä oppimisesta. Pedagogiikka näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Tämä edellyttää pedagogista asiantuntemusta, sekä lisäksi sitä, että varhaiskasvatushenkilöstöllä on yhtenäinen ymmärrys lasten oppimisen ja hyvinvoinnin edistämisestä parhaalla mahdollisella tavalla.

Varhaiskasvatuksessa on olennaista henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutus, jonka johdosta kasvatus, opetus ja hoito muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Näitä kolmea ulottuvuutta voi tutkia käsitteellisesti myös erillisinä, mutta käytännön toiminnassa ne solmiutuvat yhteen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21-22.) Yksittäisissä tilanteissa jokin varhaiskasvatuksen ulottuvuuksista voi korostua ja toisinaan yksi niistä on ainoastaan esillä, mutta oli kyseessä mikä tahansa, näyttää kasvattaja aina esimerkkiä ja mallia lapsille. Kuitenkin opetus voidaan nähdä kestoaltaan rajatumpana ja tilannekohtaisesti toteutuvana, toisin kuin hoito ja kasvatus, jotka ovat lähtökohtaisesti keskeisemmässä asemassa varhaiskasvatuksessa. (Karila & Lipponen 2013, 37.)

Tänä päivänä pedagogisen toiminnan tulee olla lapsilähtöistä ja lapsi on varhaiskasvatuksessa keskiössä. Lasten näkemykset, tunteet, tarpeet, tiedot, taidot, ja mielenkiinnonkohteet ohjaavat pedagogisen toiminnan suunnittelua. (Leskisenoja 2019, 30.)

Varhaiskasvatuksessa pedagogisella toiminnalla pyritään luomaan pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle, jossa yhdistyvät tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuus. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä sekä yhteisönsä jäseninä, sekä kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä

tavalla. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat jatkumona varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 23-24.)

Varhaiskasvatuksen oma toimintamalli, erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä lasten hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen, vaikuttavat kaikki osaltaan lapsen laaja- alaisen osaamisen kehittymiseen. Siksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteet tulisi ottaa huomioon toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämisessä sekä myöskin kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 24)

Viisi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta, jotka varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan ovat:

Ajattelu ja oppiminen

Vuorovaikutus toisten ihmisten sekä ympäristön kanssa kehittävät lapsen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle on tärkeää olla vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin ja sekä ympäristön kanssa. Vuorovaikutuksen tukeminen valaa perustan elinikäiselle oppimiselle ja kaiken muun osaamisen kehittymiselle. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle. Lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan leikeissä, sekä kokeilla yhdessä ideoitaan ja tutkia maailmaa. Varhaiskasvatuksessa tuetaan iän ja kehityksen mukaisesti lasten taitoja jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan. Lisäksi lapsia kannustetaan sinnikkyyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 24.)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lapset kasvavat moninaisessa maailmassa, jossa esiintyy erilaisia kulttuureja, kieliä ja katsomuksia. Varhaiskasvatuksen tulee edistää lasten vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen lisäksi myös kulttuurista osaamista. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin kieliin, kulttuureihin ja toisiin ihmisiin. Varhaiskasvatushenkilöstö toimii myönteisenä esimerkkinä lapsille kohdatessaan erilaisia ihmisiä eri kulttuureista ja uskonnoista. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Henkilökunta ohjaa lapsia ystävällisyyteen ja mallintaa hyviä tapoja, sekä opettaa asettumista toisen asemaan. Asioita opetellaan tarkastelemaan eri näkökulmista sekä ristiriitatilanteet ratkaistaan rakentavasti. Hyviä tilaisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista muodostuu leikkien, ruokailuhetkien ja juhlien kautta. Varhaiskasvatushenkilöstö toimii lapselle esimerkkinä

ja heiltä edellytetään muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 25.)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvien taitojen vahvistaminen on yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä. Varhaiskasvatuksessa harjoitellaan huolehtimaan itsestään sekä arjen taitoja, ohjaten lapsia valitsemaan kestävämpään elämäntapaan johtavia valintoja. Lasten itsenäisyyden lisääntymistä tuetaan asteittain harjoittelemalla pukeutumista, henkilökohtaisesta hygieniasta ja omista tavaroista huolehtimista sekä ruokailua. Hyvinvointia edistäviä asioita kuten liikunnan, levon, mielen hyvinvoinnin ja ravinnon merkitystä käsitellään lasten kanssa. Lapsia kannustetaan pyytämään apua aikuiselta ja heitä autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesääteilyssä.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26-27.)

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittymistä, sillä ne edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa ja varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea näiden taitojen kehittymistä. Lasten kanssa opetellaan erilaisia käsitteitä, sekä nimetään asioita ja esineitä. Lapsia kannustetaan käyttämään, tuottamaan ja tutkimaan viestejä erilaisissa ympäristöissä. Tieto- ja viestintäteknologian tarkoitusta tutkitaan ja havainnoidaan lasten kanssa arkielämässä, samalla tutustuen monenlaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin sovelluksiin, peleihin ja välineisiin. Leikeissä, liikkumisessa, tutkimisessa sekä taiteellisessa kokemuksessa hyödynnetään digitaalista dokumentointia.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26.)

Osallistuminen ja vaikuttaminen.

Kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa kuuluvat kaikkien lasten oikeuksiin. Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja tuetaan lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin yhdessä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa, samalla oppien vuorovaikutustaitoja, yhteisien sääntöjen sopimista, sekä sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Kun lapsi saa itse osallistua ja vaikuttaa toimintaan, lapsen käsitys itsestään kehittyy, hänen itseluottamuksensa kasvaa ja sosiaaliset taidot harjaantuvat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 26-27.)

4 Positiivisesta psykologiasta positiiviseen pedagogiikkaan

Mielemme herkistyessä jollekin asialle, alamme nähdä saman asian eri muotoja muuallakin. Tämä pätee niin positiivisissa kuin negatiivisissakin asioissa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 20.) Muun muassa yksi positiivisen psykologian uranuurtaja sekä PERMA-teorian luoja Martin Seligman on itse omassa vuonna 2011 julkaistussa kirjassaan *Flourish* todennut, kuinka jo pelkästään positiivisen psykologian opettaminen tai sen parissa työskentely lisäsi ihmisten hyvinvointia (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 22). Positiivinen psykologia on tieteenala, joka yhdistää teoria- ja näkemyssuuntauksia, joiden tarkoituksena on tutkia hyvä elämää (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 21). Se tutkii ihmisten vahvuuksia, kykyä selvittää ongelmista ja keinoja joilla voidaan edistää ihmisten hyvinvointia (Ojanen 2017, 10).

Positiivinen pedagogiikka on kokonaisuus, joka tuo yhteen positiivisen psykologian tieteen sekä parhaat käytännön tavat opetuksessa. Positiivista Pedagogiikkaa voi hyödyntää kaikessa kasvatustyössä. Sen avulla voimme harjoittaa kykyämme havaita myönteisiä tunteita ja hyviä hetkiä myöskin kotona ja tavoitteellisesti lisätä positiivisia kokemuksia arjessa, mikä tukee perheen sisäistä tunneilmapiiriä. (Vuorinen, 2021 a.)

Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on antaa lapsille sellainen ympäristö sekä työkalut, joiden avulla lapset oppivat vahvistamaan omaa hyvinvointiaan, luomaan hyviä sosiaalisia suhteita, sekä myöskin saamaan parempia oppimistuloksia (Leskisenoja 2017, 46-47). Positiivisen pedagogiikan keskiössä on luonteenvahvuuksien ja myönteisten tunteiden tunnistaminen sekä hyödyntäminen (Vuorinen, 2021 a). Positiivisen pedagogiikan avulla pyritään muodostamaan kantava näkemys elämän merkityksellisyydestä ja arvosta (Leskisenoja 2017, 12).

Nimestään huolimatta positiiviseen pedagogiikkaan mahtuu kaikenlaisia tunteita, eikä sen pyrkimyksenä ole tuottaa jatkuvaa onnellisuutta tai luoda vaaleanpunaista maailman kuvaa. Myös negatiiviset tunteet ja kokemukset ovat tärkeä osa lapsen kasvua. Positiiviset kokemukset muodostavat ihmiselle resilienssiä eli kykyä selviytyä vastoinkäymisistä, ja tärkeää olisikin että negatiiviset ja positiiviset kokemukset olisivat ns. tasapainossa. Tämä tarkoittaa että myönteisten kokemusten avulla ihmisen on helpompi kohdata myös negatiivisia kokemuksia. (Leskisenoja 2017, 11-12.)

4.1 PERMA-teoria

PERMA- teoria on Martin Seligmanin vuonna 2011 luoma hyvinvointiteoria. PERMA- teoria konkretisoi positiivisen pedagogiikan, sillä se antaa kehykset positiivisen kasvatuksen

toteutukselle niin päiväkodeissa ja kouluissa kuin kotonakin. PERMA- teorian mukaan hyvinvointia voidaan pitää moniulotteisena käsitteenä, joka koostuu viidestä erillisestä elementistä: myönteisistä tunteista, sitoutumisesta, ihmissuhteista, merkityksellisyydestä ja saavuttamisesta. (Seligman 2011 Leskisenoja 2017, 48 mukaan.) Sana PERMA muodostuu edellä mainittujen sanojen englanninkielisistä vastineista: positive emotions, engagement, relationships, meaning ja accomplishment.

Myönteiset tunteet ovat hyvinvointimme perusta. Myönteisiä tunteita ovat mm. iloa, hauskuutta, mielihyvää, kiinnostusta, tyytyväisyyttä ja onnellisuutta sekä turvallisuuden tunnetta. Toimintaan sitoutuminen johtaa parempaan oppimiseen, tavoitteiden saavuttamiseen sekä hyvinvointiin. Kun lapsi tuntee toimintaa kohtaan mielenkiintoa, ilmenee se syvänä kiinnostuksena ja imuna toimintaan. Välittävät ihmissuhteet ovat yksi olennaisin hyvinvoinnin edellytys. Myönteiset ja turvalliset ihmissuhteet ovat keskeisiä asioita lapsen kasvulle ja kehitykselle, ja ilman niitä lapsen mahdollisuudet hyvinvointiin ja oppimiseen ovat heikompia. (Leskisenoja 2019, 65-66.)

Merkityksellisyydellä tarkoitetaan lapsen omaa näkemystä oman elämänsä merkityksellisyydestä. Kokemus merkityksellisyydestä on suoraan yhteydessä identiteettimme kehittymiseen. Lapsi etsii merkityksellisyyttä kaikesta vuorovaikutuksesta, kokemuksistaan ja ihmissuhteistaan. Saavuttamisella kiinnitetään huomiota onnistumisien ja oppimisen hetkiin. Myönteinen palaute, kannustaminen ja sinnikkyiden vahvistaminen sekä onnistumisten sanoittaminen vahvistavat lapsella saavuttamisen tunnetta. (Leskisenoja 2019, 65-66.)

4.2 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

”Kaikki elämämme varhaisvuosina koetut asiat ovat meissä edelleen, vaikuttaen osaltaan siihen, mitä olemme nyt ” (Helenius & Korhonen 2008, 3).

Useat varhaiskasvatustyöyksiköt mainitsevat muun muassa työpaikkailmoituksissaan hyödyntävänsä positiivista pedagogiikkaa ja todennäköisesti vieläkin useammassa yksikössä löytyy aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja kuvakortteja, jotka on tarkoitettu avuksi kasvatustyöhön. Positiiviseen pedagogiikkaan sisältyy paljon muutakin kuin korttityöskentely. Sen pitäisi näkyä niin arkisissa, jokapäiväisissä toimissa kuin kasvatus- ja opetustilanteissa.

Lapsuuden hyvinvointi muodostuu sekä rajoista että rakkaudesta. Tutkittaessa hyvinvointia on huomattu, että hyvinvointia voidaan opettaa ja oppia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 17.) Positiivisen pedagogiikan käyttöön ja opettamiseen on

olemassa erilaisia menetelmiä ja valmiita materiaaleja, joita voi hyödyntää varhaiskasvatuksessa.

Yksi usein varhaiskasvatuksessa hyödynnetyistä positiivisen pedagogiikan menetelmistä on luonteen vahvuuksien löytäminen ja hyödyntäminen. Luonteenvahvuudet ovat ominaisuuksia, joita meillä kaikilla on ja joita voimme kehittää itsessämme. Ne määrittävät meitä parhaimmillamme ja auttavat kestämaan vastoinkäymisiä. Luonteen vahvuuksia voivat olla mm. rohkeus, ystävällisyys, itsesäätely, luovuus, reiluus, huumorintaju ja mikä tahansa muu asia mikä on oleellinen osa omaa persoonaa, oma tapa ajatella ja toimia niin että se tuntuu luontevalta ja antaa energiaa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 78.) Jotta lapsi löytäisi omat luonteen vahvuutensa, on aikuisen tehtävä on sanallistaa lapsen luonteessa olevia vahvuuksia ja voimavaroja (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 69).

Tärkeintä positiivisessa pedagogiikassa on kuitenkin oikeanlainen vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä. Jo valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (2018, 22) painotetaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä tiedostamaan se, että heidän omat tapansa toimia sekä olla vuorovaikutuksessa ovat jatkuvasti esimerkkinä lapsille, jotka omaksuvat oman varhaiskasvatusyhteisönsä tapoja, sekä asenteita ja arvoja.

Lapsi muodostaa minäkuvansa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa ja siihen vaikuttaa suuresti, minkälaista palautetta lapsi saa meiltä aikuisilta ja vertaisryhmäläisiltä hänen taidoistaan. Minäkuva näkyy parhaiten oppimistilanteissa lapsen tavassa toimia; onko lapsi sinnikäs ja tekee osoitetun tehtävän vai luovuttaako hän? (Laitinen 2021, 104.) Myös kasvattajan vahva itsetunto ja itsensä hyväksyminen heijastuu suoraan lapseen ja lapsen on hyvä kasvaa empaattisten, luotettavien ja vahvojen aikuisten läheisyydessä. (Pihlaja & Viitala 2018, 165)

”lapsi ei muista mitä sanoit tai teit, mutta lapsi muistaa kyllä sen miten hänet kohtasit tai mitä sait hänet tuntemaan” (Kaisa Vuorinen 2021b).

Positiivinen vuorovaikutus rakentuu aidosta läsnäolosta, välittämisestä, tukena olemisesta sekä ajan antamisesta. Antamalla myönteistä palautetta, mallintamalla, opettamalla ja vahvistamalla oikeaa toimintaa annamme lapselle mahdollisuuden tutkia omia vahvuuksiaan, sekä tuemme lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä. Positiivisen pedagogiikan keskiöön kuuluu myös ns. mikrohetket, eli kaikki ne lyhyetkin hetket, jolloin kasvattajalla on tilaisuus vahvistaa suhdettaan lapseen. Näitä mikrohetkiä ovat esimerkiksi luonteenvahvuuksien nostaminen esille jokapäiväisessä toiminnassa, kuten vaikkapa ”Olitpas sinä rohkea kun uskalsit maistaa ruokaa, vaikka äsken sanoit että et syö, koska se näyttää oudolta!” Myöskin jo pienet eleet, kuten pelkkä hymy kertoo lapselle vuorovaikutustilanteen myönteisyydestä. (Kaisa Vuorinen 2021c.)

4.3 Aikaisempia tutkimuksia

Positiivisesta pedagogiikasta on toistaiseksi tehty vielä varsin vähän empiiristä tutkimusta (Leskisenoja 2017, 11). Suomalaisia tutkimuksia positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa löytyy mm. Samuli Rannan tekemä väitöstutkimus (2020), jossa hän tarkasteli varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmia positiivisen pedagogiikan näkökulmasta, nimeten näiden yhteneväisyydet varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen positiiviseksi pedagogiikaksi eli VEPP:iksi. Monimenetelmällisessä tutkimuksessaan Ranta haastatteli ensin 21 varhaiskasvatuksen opettajaa, ja haastatteluista saatujen tulosten pohjalta Ranta laati strukturoidun kyselylomakkeen 69 kuntaan, johon vastasi yhteensä 625 päiväkodissa työskentelevää varhaiskasvatuksen opettajaa. Tutkimuksen tarkoitus on tarkastella miten VEPP:in sisällöt toteutuvat varhaiskasvatuksen opettajien työssä sekä millaiset tekijät vaikuttavat toteutumiseen. (Ranta 2020, 4.)

Tutkimuksen ensimmäisen osion haastatteluissa selveni mistä VEPP opettajien mukaan kokonaisuudessaan muodostuu. Lämmin vuorovaikutus, läsnäolo ja kuuntelemisen merkitys korostuivat haastattelussa sekä ymmärrys lasta kohtaan, jota lapsilähtöisten menetelmien käytön kerrottiin lisäävän. (Ranta 2020, 157.) Huomion arvoiseksi esimerkiksi on otettu positiivisen opetussuhteen merkityksestä lapsille, joka myös tutkitusti lisää vuorovaikutuksellisuutta ja sitoutumista toimintaan, lisäten lasten oppimista. Positiivisella opetussuhteella on todettu olevan muutenkin positiivisia vaikutuksia lapsen kehitykselle myös pidemmällä aikavälillä. Tutkimuksessa on tuotu esille kuinka myös tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvatuksen opettajat olivat asiasta yhtä mieltä ja että hyvä vuorovaikutussuhde on edellytyksenä varhaiskasvatuksessa positiiviselle pedagogiikan toteutumiselle. (Ranta 2020, 56.)

Jotta opetussuhde olisi positiivinen, vaati se haastateltavien mukaan aidon läsnäolon vuorovaikutustilanteissa ja lasten kokemusten arvostamisen osoittamisen sanoin ja elein (Ranta 2020, 59). Päiväkodin arjen hektisyydestä riippumatta jokainen lapsi tulisi voida huomioda ja kohdata aidosti päivittäin edes pienen hetken ajan (Ranta 2020, 57). Tällaisia vuorovaikutustilanteita oli haastateltavien mukaan mahdollista toteuttaa pienryhmätoimintojen lisäksi erilaisissa tilanteissa, kuten pukeutuessa tai ruokaillessa, jossa oli tilaisuus keskustella lapsen kanssa spontaanimminkin (Ranta 2020, 58).

Sensitiivisyyttä ja aikuisen taitoa tarttua lapsen non- verbaaliseen viestintään pidettiin tärkeänä osana positiivista opetussuhdetta (Ranta 2020, 61). Vastauksissa korostettiin myös tiimin merkitystä hyvän oppimisilmapiiriin ylläpitäjänä. Tiimin kerrottiin olevan joko voimavara tai kuormittava tekijä, ja Ranta kirjoittikin erään haastateltavakin

maininneen tutkimuksessaan että ottaisi aina ennemmin toimivan tiimin ja haastavan lapsiryhmän kuin toisinpäin. (Ranta 2020, 157.)

Tutkimuksessa kävi myös ilmi että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa positiivista pedagogiikkaa käytettiin hyvin vaihtelevasti, ja tähän vaikutti vastaajien mukaan monet erilaiset asiat, kuten työkokemus, työntekijän ikä, ryhmärakenne ja koulutus. Ryhmäkohtaisesti alle kolmevuotiaiden VEPP opetus näytti toteutuvan kaikista heikoiten verrattuna vanhempien lasten varhaiskasvatuksen ryhmiin. Vastauksissa tämän syyksi kerrottiin lasten iän vaikuttavan toimintaan. Lisäksi tutkimuksessa oli viitteitä siitä että useimmiten korkeammin koulutetut sekä yliopistotaustaiset varhaiskasvatuksen opettajat työskentelivät yli kolme vuotiaiden ryhmissä useammin kuin sosionomitaustaiset. (Ranta 2020, 158.)

Carita Inbeergin pro gradu tutkimus (2021) aiheesta Positiivinen pedagogiikka lapsen tukena varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, on osin samankaltainen Samuli Rannan tutkimuksen kanssa.

Ingbergin tutkimuksessa selvitettiin varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien kokemuksia positiivisen pedagogiikan toteutumisesta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ryhmissä. Tämän lisäksi tutkimuksessa kysyttiin myös opettajien näkemyksiä siitä, onko positiivisen pedagogiikalla merkityksellistä tuen tarpeessa olevien lapsien oppimiselle ja hyvinvoinnille. Positiivisen pedagogiikan merkityksellisyyttä työyhteisölle selvitettiin myös. Myös Ingbergin tutkimuksessa nousi myös esille opettajan ja lapsen välisen myönteisen ja välittävän suhteen merkitys, joka nähtiin positiivisen pedagogiikan kannattelevana tekijänä ja pohjana toimiville tukitoimille. Positiivisella pedagogiikalla nähtiin suuri merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille itsetunnon ja minäkuvan vahvistajana, stressin säätelyyn ja se vaikutti myös positiivisesti oppimismotivaatioon. Lisäksi positiivisen pedagogiikan katsottiin vahvistavan pedagogista osaamista työyhteisötasolla ja lisävään työhyvinvointia. (Ingberg 2021, 2.)

5 Tutkimuksen toteutus

Sain työelämän edustajaltani ja opinnäytetyön tilaajalta vapaat kädet opinnäytetyön toteuttamiseen. Olin ehdottanut heille ajatustani toteuttaa tutkimus verkkokyselynä ja tälle näytettiin vihreää valoa. Laadin tutkimusta varten viisi avointa kysymystä, joita hioin ja tarkensin muutamaa otteeseen saadakseni vastauksista mahdollisimman kattavia.

Tutkimus on laadullinen, mutta se toteutettiin survey- tyylisesti kyselynä verkossa. Tutkimus toteutettiin teemahaastattelun hengessä verkkokyselynä, joka sisälsi viisi avointa kysymystä positiivisen pedagogiikan käytöstä varhaiskasvatuksessa. Verkkotutkimus valikoitui tutkimustavaksi siksi, koska halusin tavoittaa mahdollisimman monta vastaajaa tähän kyselyyn. Avoimia kysymyksiä käyttämällä pyrin mahdollistamaan sen että vastaajat saivat tuottaa mahdollisimman monipuolisesti esille omia kokemuksiaan aiheesta, sillä aihetta on tarkoitus tutkia varhaiskasvatustyöntekijöiden omien kokemusten perusteella.

Kyselytutkimuksen alustana toimi e-lomake, josta jaoin linkin yhteensä neljään varhaiskasvatuksen ammattilaisten yleisesti käyttämään, yksityiseen Facebook- ryhmään. Ensin jaoin tutkimuksen linkin vain kahteen ryhmään, joista tulikin heti parina ensimmäisenä päivänä vajaa 20 vastausta, mutta vastaajat eivät tuntuneet enää viikon jälkeen löytävän tutkimuksen linkkiä, joten tein uuden julkaisun tutkimuksestani näihin ryhmiin sekä lisäsin linkin kahteen muuhunkin ryhmään. Tämän jälkeen tutkimukseni saavutti lähes 75% kaikista siihen vastaajista ja vastauksia tulikin yhteensä 80 vastausta.

5.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa tutkimusta joka pyrkii kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä ilman määrällisiä keinoja, kuten tilastollisia menetelmiä. Laadullinen tutkimus on hyvin kuvailevaa ja sillä pyritään selvittämään mistä tutkittavan ilmiössä on kyse sekä sen syvälliseen ymmärtämiseen. Yhdestä havaintoyksiköstä pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa irti sanojen, tekstien ja kuvien avulla. Laadullinen tutkimus on kiinnostunut merkityksistä, eli siitä kuinka ihmiset kokevat ja näkevät tutkittavan asian, sekä itse tutkimuksen prosessista. Laadullisen tutkimuksen tuloksia ei kuitenkaan voida yleistää, sillä tulokset pätevät vain sen tutkimuskohteen kohdalla jota on tutkittu. (Kananen 2014, 19-20.)

Tiedonantajien valinta ei kuitenkaan pidä olla täysin sattumanvaraista, vaan harkittua ja tutkimuksen tarkoitukseen sopivaa, joten laadullisessa tutkimuksessa tutkittavien valintaan tulee kiinnittää huomiota. Tutkittaviksi valittujen tulisi tietää ilmiöstä mahdollisimman paljon, eli heidän tulisi edustaa ilmiön kannalta oleellisia havaintoyksiköjä. Tavoitteena on valita juuri ne henkilöt jotka tietävät tutkittavasta ilmiöstä eniten. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 167.)

Laadullisessa tutkimuksessa tiedon kulku ja analyysi kulkevat käsi kädessä. Tutkijan pitää perehtyä aineistoon sitä mukaan kuin sitä kerätään. Tarvittavan materiaalin määrälle ei voida antaa tarkkaa lukua, joten tutkittavaa materiaalia kerätään niin paljon kuin sitä

tarvitaan tuloksen saamiseksi. Laadullinen aineisto ei lopu koskaan, ellei sen keruuta lopeta. (Kananen 2014, 97-98.)

5.2 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valitui kysely- menetelmä. Kysely voidaan toteuttaa usealla tavalla ja sen toteuttamistapojen, kysymysten sisältöjen ja vastaajajoukon rajauksen valintaan vaikuttaa se mitä tutkimuksessa halutaan selvittää. Kyselyssä vastaajat valitaan tietyin standardein vastaamaan samoihin kysymyksiin. Kyselyssä saataviin vastauksiin, vastausprosenttiin ja kyselyn informatiivisuuteen sekä luotettavuuteen vaikuttaa paljon se miten kysely on laadittu ja toteutettu. Myöskin vastauksia voidaan analysoida joko määrällisesti tai laadullisesti kyselyn muodosta riippuen. (Koppa, Jyväskylän yliopisto.)

Keräsin aineistoa verkkokyselyn avulla, joka sisälsi 5 avointa kysymystä positiivisen pedagogiikan käytöstä varhaiskasvatuksessa. Avoimilla kysymyksillä saadaan laajempaa tietoa ja ymmärrystä aihealueesta, sillä vastaaja saa kertoa oman tarinansa aiheesta, eli miten hän itse näkee, kokee ja jäsentää aihetta (Kananen 2014, 92). Internetissä toteutettu laadullinen kyselytutkimus voi olla luotettavampi kuin muut laadulliset keinot, sillä sen avulla saavuttaa helposti suuren ihmisjoukon ja tällöin saatu tieto on arvokasta (Surveymonkey).

Kuten teemahaastattelussa, tälle kyselylomakkeelle (Liite 1) valittiin tietty etukäteen valikoitunut teema ja siihen liittyviä tarkentavia kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 147). Lomakkeessa kysyttiin ammatinimikkeen lisäksi vastaajan tämä hetkistä varhaiskasvatusryhmää, käytetäänkö vastaajan varhaiskasvatusryhmässä positiivista pedagogiikkaa ja miten se näkyy työskentelyssä lasten kanssa, onko vastaaja osallistunut johonkin positiivisen pedagogiikan koulutukseen, onko positiivisella pedagogiikalla ollut vaikutusta vastaajan lapsiryhmän lapseen tai lapsiin, onko positiivisella pedagogiikalla ollut vaikutuksia ryhmän aikuisten väliseen työilmapiiriin

Loin verkkokyselyn e- lomake pohjalla ja julkaisin linkin siihen alkuun kahdessa salatussa varhaiskasvatuksen ammattilaisten Facebook ryhmässä. Tämän lisäksi julkaisin kyselyn kahteen salattuun sosionomeille tarkoitettuun Facebook ryhmään.

5.3 Eettisyys ja luotettavuus

Eettiset kysymykset kuuluvat laadullisessa tutkimuksessa sen kaikkiin vaiheisiin alkaen tutkimusaiheen valinnasta aina tulosten julkaisuun sekä arkistointiin. Rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimuksen kaikissa vaiheissa ovat keskeisiä käytäntöjä hyvässä tieteellisessä tutkimuksessa. Tutkimuksessa on kunnioitettava eettisten periaatteiden mukaisesti muun muassa tutkittavien yksityisyyttä, ihmisarvoa, itsemääräämisoikeutta. Eettisiin periaatteisiin kuuluu myös välttää aiheuttamasta tutkittavina oleville liiallisia haittoja, riskejä tai vahinkoja, jolloin lähtökohtana tutkimuksen toteuttamisessa on tasa-arvoinen ja ihmisarvoinen kohtelu. (Kallinen & Kinnunen.)

Tutkijan ei tarvitse olla samaa mieltä tutkittavien kanssa, mutta se ei saa vaikuttaa tutkimustulosten tulkintoihin. Kaikki saatu tieto on arvokasta, sillä tutkimuksen keskeisin tavoite on saada uutta tietoa asioista, joista emme tiedä vielä riittävästi. Tutkimusta suunnitellessa onkin syytä pohtia, millä tavalla juuri tämä tutkimus on hyödyllistä ja kenen kannalta. (Kallinen & Kinnunen.)

Kysely oli täysin anonymi, eli siinä ei kyselty nimiä, ei sukupuolia eikä varhaiskasvatuksen yksiköitä. Lisäksi kysely oli täysin vapaaehtoinen. Toin nämä yksityisyyttä suojaavat asiat esille heti kyselyn alussa sekä kyselyssä. Lisäksi toin selkeästi esille kuka olen ja että mitä varten kyselyä teen, sekä sen että olen saanut siihen myös tarvittavat luvat sekä yhteystietoni. Kerroin myös missä ja milloin kyselyn tulokset esitellään ja julkaistaan.

Mainostin tutkimustani lähtökohtaisesti varhaiskasvatuksen henkilöstölle tarkoitetuissa Facebook-ryhmissä. Ryhmät ovat salaisia, joten on erittäin epätodennäköistä että kyselyyn vastaisi joku varhaiskasvatushenkilöstöön kuulumaton.

Koska tutkimus on itsessään laadullinen, eli se ei perustu tarkkoihin mittauksiin, vaan enemmänkin vastaajien omakohtaisiin kokemuksiin ja kertomuksiin, ei tutkimuksen tulosta voi välttämättä pitää absoluuttisena totuutena sen varhaiskasvatusryhmän tilanteesta, missä vastaaja itse työskentelee. Vastaajan oma kokemus yksikkönsä tilanteesta on vain hänen kokemuksensa, eikä välttämättä vastaa muiden samassa ryhmässä työskentelevien kokemuksia.

Huolimatta siitä että tutkimuksen jakamisalustat olivat yleisiä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kohtaamispaikkoja, eli periaatteessa ryhmissä saattoi olla varhaiskasvatuksen ammattilaisia koko Suomen alueelta, oli silti odotettavissa että vastaajien määrä tulee pysymään melko suppeana, joten kyselytutkimus ei tule antamaan kovin kattavaa kuvaa positiivisen pedagogiikan käytöstä suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Toistaiseksi minulla ei ollut mahdollisuutta rajata vastaajia

esimerkiksi vain Vantaan kaupungin varhaiskasvatusalueeseen, jolloin olisin mahdollisesti saanut rajattua tutkimukseni tiettyyn alueeseen ja saanut kuvan tietyn alueen tilanteesta positiivisen pedagogiikan suhteen.

6 Tutkimustulosten analysointi

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset tutkimukseen tulneiden vastausten perusteella. Pääpaino ja suurin kiinnostuksen kohteeni tutkimuksessani oli positiivisen pedagogiikan käytöllä ja positiivisen pedagogiikan vaikutuksilla niin lapsiin/lapsiryhmiin kuin yleiseen- ja työilmapiiriin, ja esitän niistä saadut tulokset teemoitettuna ne näiden pääteemojen mukaan omien alaotsikoiden alla.

Käytin analyysimenetelmänä teemoittelua, jossa jaoin jokaisen läpi käymäni vastauksen valitsemani teeman mukaisesti omaan lokeroon ja muodostin niistä mahdollisimman yhtenäisen linjan joka mielestäni toistui useimmissa vastauksissa samankaltaisena.

Teemoittelu on yksi analyysimenetelmistä, joita käytetään laadullisessa tutkimuksessa ja sillä tarkoitetaan, että saadusta aineistosta etsitään tutkimuksessa usein toistuneiden vastausten aiheet eli teemat (Kallinen & Kinnunen.)

Lisäksi vastausten jaottelun selkeyttäjänä käytin määrällisessä tutkimuksessa yleisemmin käytettyjä ympyrädiagrammeja kuvaamaan saatujen vastausten jakautumista. Vastaukset tosin ovat jossain määrin allekirjoittaneen harkinnan varaisesti määrittelemiä, sillä kaikki vastaukset eivät sisältäneet avoimien kysymysten takia selkeitä 'kyllä' tai 'ei' vastauksia.

6.1 Vastausten jakautuminen ammattinimikkeen ja ryhmän mukaan.

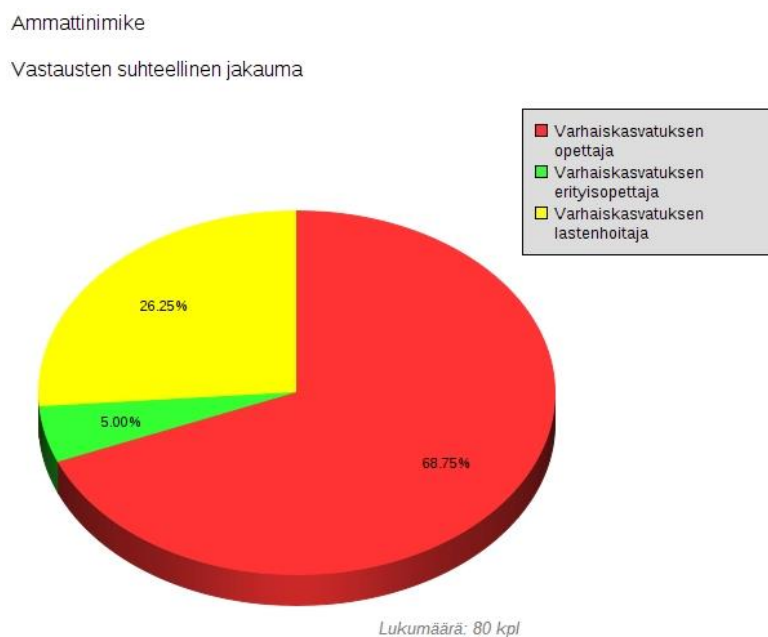
Tässä luvussa kerron hieman tietoa kyselyyn vastaajista. Kyselylomakkeen alussa kysyttiin vastaajien ammattinimikettä, joiden vaihtoehtoina olivat varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Selvästi yli puolet vastanneista kertoi olevansa varhaiskasvatuksen opettajia, jopa 68,75%. Toiseksi eniten tuli vastauksia odotetusti varhaiskasvatuksen lastenhoitajilta, joita osallistui tutkimukseen 26,25%. Loput 5% vastaajista ilmoittivat olevansa varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Varhaiskasvatuksen sosionomeja ei ollut vastaajista yhtäkään, mikä oli myös odotettavissa, sillä kyseiseen ammattinimikkeeseen on

valmistunut ensimmäisiä työntekijöitä vasta hiljattain kelpoisuusvaatimuksista annetun varhaiskasvatustlain uudistamisen myötä (ks. Finlex, 540/2018 §26-28)

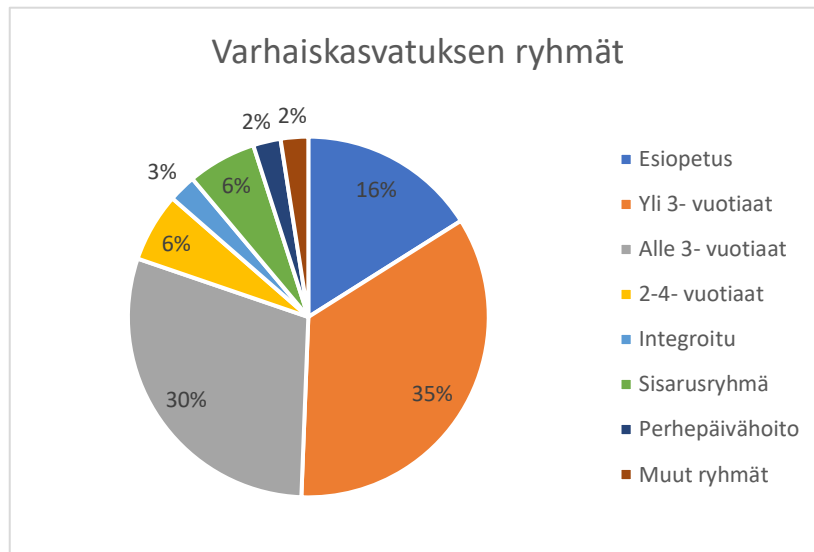
Kaksi vastaajaa kertoi olevansa perhepäivähoitajia, joista toinen määritteli itsensä lastenhoitajaksi ja toinen varhaiskasvatuksen opettajaksi.

Alla näkyvässä kuviossa (kuvio 1) oleva ympyrädiagrammi kuvaa vastaajien ammattijakaumaa. Kuviossa 2 kuvataan vastaajien jakautumista eri varhaiskasvatuksen ryhmiin.

Kuvio 1. Jakauma vastaajien ammattinimikkeistä.

Jaottelin kuviossa 2 näkyvät varhaiskasvatusryhmät vastauksista saatujen tietojen perusteella, mikä oli hyvä, sillä varhaiskasvatuksen kenttä on edelleen hyvin moninainen. Perinteisten päiväkodin työntekijöiden ja ikäjakauman mukaan muodostettujen ryhmien ohella vastauksia tuli myös perhepäivähoitajilta, sisarusryhmissä työskenteleviltä, integroiduista ryhmistä sekä opiskelijoilta, jotka olen merkinnyt muut sarakkeeseen.

Kuvio 2. Jakauma vastanneiden varhaiskasvatuksen ryhmistä.

6.2 Osallistuminen positiiviseen pedagogiikkaan liittyviin koulutuksiin

Kolmannen kuvan ympyrädiagrammissa kuvataan jakautumaa vastaajissa, jotka kertoivat käyneensä jonkin positiiviseen pedagogiikkaan liittyvän koulutuksen, oli kyseessä sitten kokonainen opintokokonaisuus, kurssi, webinaari tai luento. Tällaisia koulutuksia olivat mm. Avin järjestämä Supervoimia ja välittäviä kasvatustilanteita, Mini verso- koulutus, Positiivisen oppimisen nimisen yrityksen koulutus, HY+koulutus, Positiivinen CV- koulutus, Erja Sandbergin koulutus, avoimen yliopiston koulutus Näkökulmia positiiviseen psykologiaan sekä myöskin Kaisa Vuorisen, Lotta Uusitalon, Tiia Trogenin ja Pauliina Avolan webinaareja sekä luentoja. Lisäksi mainittiin myös Haastavan käyttäytymisen kohtaaminen, Lapsen itsesäätelyn tukeminen, Tunnetaitojen tukeminen sekä alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. koulutus.

Vastaajissa oli myös useampi joka oli hakenut itsenäisesti tietoa positiivisesta pedagogiikasta joko aiheesta kertovan kirjallisuuden ja erilaisten materiaalien avulla tai liittynyt positiivista pedagogiikkaa käsitteleviin sosiaalisen median verkostoihin.

Kuvio 3. Jakauma jonkin positiivisen pedagogiikan koulutuksen käyneistä.

Vastauksia tarkastellessa esiopetuksen ja yli 3-vuotiaiden ryhmässä työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat yhteensä olivat kouluttautuneet erikseen positiiviseen pedagogiikkaan jonkin verran useammin kuin alle 3-vuotiaiden ryhmässä työskennelleet varhaiskasvatuksen opettajat. Vastanneista useimmiten positiiviseen pedagogiikkaan kouluttautunut oli yli 3-vuotiaiden ryhmässä työskentelevä varhaiskasvatuksen opettaja. Tämän lisäksi vastauksia antoivat integroitujen ja sisaryhmien varhaiskasvatuksen opettajat jotka olivat kouluttautuneet lähes yhtä usein kuin alle 3-vuotiaiden ryhmässä työskentelevä kollegansa.

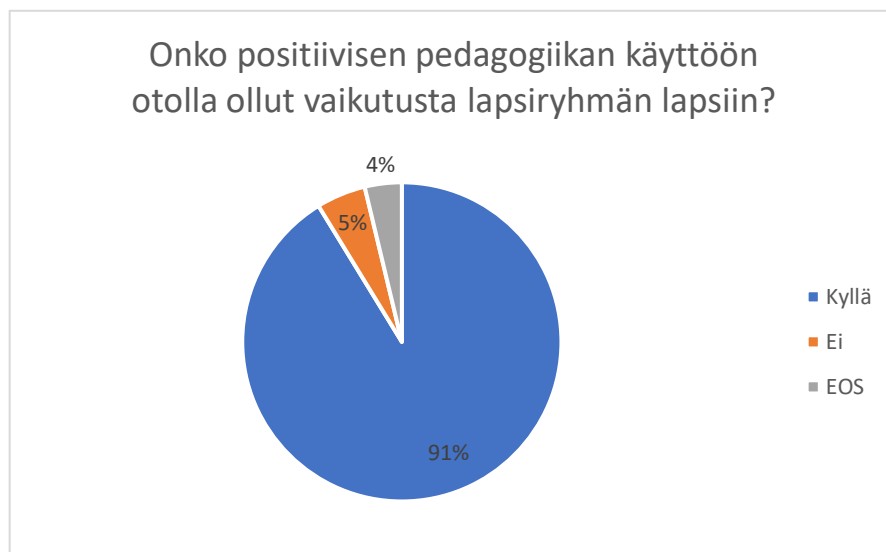
Myös varhaiskasvatuksen lastenhoitajissa oli vain hienoinen ero yli 3- ja alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Erot vastaajien välillä olivat kuitenkin hyvin pieniä. Tämä kaikki voi selittyä vastaajien profiloitumisen perusteella, sillä tulokset korreloivat suoraan tiettyihin ammattinimikkeiden vastausten määrään, niinpä tästä ei voi mielestäni tehdä vielä johtopäätöstä.

6.3 Positiivisen pedagogiikan vaikutus lapsiin

Tutkimuksen ehkä tärkein kysymys oli positiivisen pedagogiikan vaikutus lapsiryhmään ja lapsiin. Vastaajista suurimman osan eli peräti 91% mielestä positiivisen pedagogiikalla on ollut vaikutusta heidän lapsiryhmänsä lapsiin ja nämä vaikutukset nähtiin pelkästään positiivisina, huolimatta lapsiryhmän ikäjakaumasta tai rakenteesta. Vastauksissa toistuivat mm. lapsen

paremman minäkuvan ja itsetunnon vahvistuminen, omien vahvuuksien tunnistaminen sekä sinnikkyuden ja oppimisenhalun kasvu sekä parantunut ryhmähenki. Lisäksi positiivinen pedagogiikka luo turvallisen ilmapiirin päiväkotiin ja vahvistaa luottamusta päiväkodin aikuisten ja lasten välille.

Kuvion neljä diagrammissa kuvataan vastauksia kysymykseen ”Onko positiivisen pedagogiikan käyttönotolla ollut mielestänne vaikutusta lapsiryhmänne lapseen/ lapseen?” Diagrammissa kuvataan vain vastauksista poimitut kyllä, ei tai en osaa sanoa (EOS).

Kuvio 4. Jakauma tutkimukseen vastanneiden kokemuksista: Onko positiivisen pedagogiikalla ollut vaikutuksista lapsiryhmän lapseen.

6.3.1 Minäkuva ja itsetunto

Useissa vastauksissa positiivisen pedagogiikan nähtiin vaikuttavan myönteisesti lapsen minäkuvaan ja itsetuntoon. Kun lapsen itsetunto vahvistuu, lisääntyy myös lapsen rohkeus ja innokkuus yrittämiseen ja oppimiseen. Lapset innostuivat huomattaessaan itsessään hyvää ja kehuminen auttaa lasta huomaamaan että hän on hyvä siinä mitä tekee.

Kyllä on, vahva vaikutus. Tämä pedagogiikka on oikeastaan ainoa tapa, jolla saat tuloksia aikaan niin yksilö kuin ryhmätasollakin. Hyvää huomioimalla saat lapsen kukoistamaan ja tämä ruokkii oppimista ja halua kasvaa omaksi itsekseen. Pedagogiikka vahvistaa lapsen itsetuntoa ja positiivista minäkuvaa.

Joissakin vastauksissa tuotiin esille positiivisen pedagogiikan merkitys etenkin erityislapsille tai ns. hankalan- leiman saaneille lapsille. Positiivisella pedagogiikalla ja vahvuuksien

huomioimisella on suuri vaikutus myös levottomampien lasten itsetuntoon myönteiseen minäkuvaan. Lapsi rentoutuu ja haasteet vähenevät. Itsetunnon kehittymisen katsottiin vähentävän negatiivista ja häiritsevää käyttäytymistä yleiselläkin tasolla.

Niille lapsille, jotka saavat esim levottoman käytöksen takia helposti negatiivista palautetta aikuisilta sekä muilta lapsilta, on ollut paljon merkitystä. Tämä pedagogiikka ohjaa sekä päiväkodin aikuisia että lapsen vanhempia näkemään lapsessa myös niitä hyviä asioita, vahvuuksia, ainaisten vaikeuksien ja mahdollisten kehityksen häiriöiden sijaan. Tämän seurauksena lapsen minäkuva muuttuu myönteisemmäksi ja itsetunto pääsee vahvistumaan.

Ryhmätasolla huomattiin lapsiryhmän olevan keskimäärin iloisempi ja rauhallisempi, ja lasten välisiä ristiriitatilanteita tuli selvästi vähemmän, sillä lapset osasivat tunnistaa ja ehkä sanoittaa omia tunteita jo itsekkin.

Vahvuusperusteinen puhe lasten vanhempien kanssa tuo lasta ja tämän vahvuuksia esille myös vanhemmille.

Kyllä. Lapsiryhmämme on rohkea, avoin ja iloinen. Itkua ei juurikaan kuulu vaikka on pienten ryhmä :)

6.3.2 Toisten lasten huomioiminen

Positiivisen pedagogiikan myötä monissa vastauksissa kerrottiin lasten tunnistavan ja huomioivan myös toistensa vahvuuksia, huomioivan kanssalapsia positiivisesti sekä kehuivan ja tsemppaavan toisiaan. Lasten keskinäinen positiivinen vuorovaikutus taas lisäsi itsessään lasten positiivista toimintaa. Positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen ei ole yhtä oikeaa menetelmää, vaan tärkeintä on saada lapset innostumaan ja sitoutumaan toimintaan. Erään vastaajan ryhmässä käytetään supervoima puhetta, johon ryhmän lapset ovat tarttuneet innokkaasti ja bongaavat hyviä ominaisuuksia ja onnistumisia toisiltaan, sekä miettivät mitä supervoimia eri tilanteissa tarvitaan.

On huomattavasti. Jokainen lapsi on tullut nähdyksi. Niin hiljainen, kuin esillä oleva. Jokainen lapsi on saanut käyttää vahvuuksiaan toiminnassa ja saanut positiivisia oppimiskokemuksia. Lasten sitoutuminen hyvän huomaamiseen toisessa lapsessa on ollut näkyvää. Ryhmän henki on kehittynyt toista arvostavaksi ja ryhmässä on hyvä ryhmähenki. Lapset ryhmässä näkevät toisensa yksilöinä, arvostavat jokaista sellaisena kuin hän on. Eriarvoisuutta ja toista kohtaan epäkunnioittavaa käytöstä ei ole. Oppimisen ilo, ystävällisyys ja innostus on ryhmässä näkyvimpiä muutoksia.

Tällä viikolla todistin spontaania tilannetta, jossa kaksi ryhmän isointa poikaa (4v) istui eteisen lattialla riisumassa kenkiään. Toinen sanoi toiselle: "olet niin kiva ja kaunis", toinen kapsahti toisen kaulaan ja sanoi: "kiitos". Tällaiset tilanteet ovat lisääntyneet :-)

Yleisesti nähtiin ryhmähengen vahvistuvan ja lasten sitoutuvan omaan ryhmäänsä. Lapset myös viihtyvät paremmin päiväkodissa. Eräässä vastauksessa mainittiin, että lapsista oli kivaa tulla päiväkotiin.

6.3.3 Luottamus hoivaaviin aikuisiin

Lisäksi huomionarvoista vastauksissa oli myös se että positiivisen pedagogiikan avulla huomattiin lasten luottavan enemmän heitä hoitaviin aikuisiin ja he uskalsivat lähestyä aikuisia kaikissa asioissa. Tämä johtui muun muassa siitä että lapset odottivat aikuisilta moitteiden ja torujen sijaan kannustamista ja asioiden ratkaisemista yhdessä. Pettymyksiä ja suuttumuksia kerrottiin tulevan vähemmän kun lapsia ei ohjata negatiiviseen sävyyn. Lapset hakevat myös aikuisen huomiota heille tärkeissä asioissa, sillä he tietävät saavansa kehuja.

Lapset odottavat saavansa aikuisilta ohjeita, eivät moitteita tai kieltoja. He tulevat rohkeasti ja luottavaisesti aikuisen luo pienissä ja suurissa asioissa. Viimeksi tänään tapahtui: 3-vuotias lapsi toi rikkomansa lelun minulle, vaikka en ollut nähnyt tilannetta. Kehuin, että olipa hyvä ratkaisu tuoda tämä aikuiselle. Nyt pystymme keräämään kaikki palat talteen ennen kuin ne katoavat ja voimme yrittää yhdessä korjata tämän. Oppivat myös itse myönteisiksi ja armollisiksi itseään ja kavereita kohtaan

Luottamus aikuisiin näkyi myös erään vastauksen perusteella siinä, että erilaisten uusien toimintojen aloittaminen sujui rauhallisesti. Lisäksi vaikka päivän struktuuria ei käyty toisinaan päivittäin tai edes viikoittain läpi, sujuivat kaikki siirtymätilanteet rauhallisina ja lapset osasivat itse ennakoida päivän toimia ja toimia eri tilanteissa.

Myös aikuiset kokivat positiivisen pedagogiikan lähentäneen suhdettaan lapsiryhmänsä lapsiin. Vastauksissa mainittiin myös että aikuisen tulee huomioida lapsia positiivisesti muulloinkin, kuin vain silloin kun lapsi tehnyt jotain aikuisen pyynnöstä.

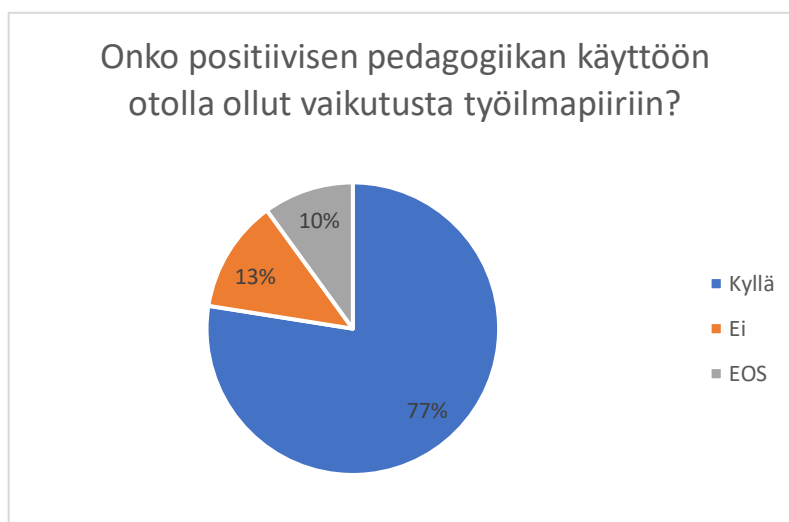
6.4 Positiivisen pedagogiikan vaikutus työilmapiiriin

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä mielenkiinto kohdistui myös työyhteisöön ja yleiseen työilmapiiriin. Kysymyksenä oli ”Onko positiivinen pedagogiikan käyttöön otolla ollut mielestänne vaikutusta ryhmänne aikuisten väliseen ilmapiiriin?”

Saatujen vastausten perusteella positiivisella pedagogiikalla olisi selkeä vaikutus myös aikuisten väliseen työilmapiiriin, sillä vastanneista jopa 77% oli vastannut tähän kysymykseen myönteisesti. Eräässä vastauksessa oli asia mielestäni kiteytetty hyvin:

”Positiivisessa ympäristössä viihtyvät niin aikuiset kuin lapsetkin. Negatiivinen taas nakertaa sisältä.

Positiivista pedagogiikkaa ei voi oikein toteuttaa onnistuneesti, ellei itse ole sisäistänyt sitä. Ja jos on, niin positiivinen asenne säteilee myös ympäristöön, kuten koko työyhteisöön.”

Kuvio 5. Jakauma tutkimukseen vastanneiden kokemuksista: Onko positiivisen pedagogiikan käyttöön otolla ollut vaikutusta työilmapiiriin?

Useimmat vastaajat kokivat että positiivinen pedagogiikka oli tuonut paljon hyvää myös aikuisten väliseen työilmapiiriin ja parantanut työssä viihtyvyyttä merkittävästi. Positiivisen pedagogiikan tuoma positiivinen asenne oli tarttunut myös aikuisten väliseen kommunikointiin ja auttanut vaikeissakin olosuhteissa.

Me aikuiset ollaan opeteltu sanoittamaan asioita positiivisen kautta. Itse olen sitä mieltä, että positiivinen ajattelu / käytännöt ovat kasvava voima. Kun niitä käyttää, ne lisääntyvät. Meillä on ollut todella rankka kevät, ja olen vakuuttunut, että positiivisuudella on selkeä yhteys meidän selviämiseen. Huumorilla ja toiselle sanotuilla kivoilla sanoilla on hirmuinen voima.

Kaikki nauttivat työstään, kun ilmapiiri on kehuva. On meillä aikuisillakin oma kehumisvihko käytössä, johon kehumme työkavereita onnistumisista töissä. Niitä on kiva lukea kahvitauolla!

Toisaalta osassa vastauksissa kerrottiin ettei positiivisella pedagogiikalla ollut juurikaan vaikutusta työilmapiiriin, vaikka vastaaja itse olisi kokenut sen tarpeelliseksi. Ongelmana nähtiin muun muassa kaikkien työntekijöiden sitoutumattomuus ja perehtymisen puute, sekä myöskin erilaisten kasvatusnäkemysten yhteentörmäykset.

Toivoisin kannustavampaa ja positiivisempaa suhtautumista myös työtovereihin.

Yksikössä jossa aiemmin olen ollut ja jossa koulutuksia oli vaikutusta. Nyt toivon että menneellä koulutuksella olisi vaikutusta nykyisen työyhteisön ilmapiiriin... tekemistä on.

Hoitajat eivät välttämättä ymmärrä ettei positiivisessa pedagogiikassa ole kyse pelkästään tarrataulukoista, tämä luonut hankaluuksia toteuttaa.

7 Pohdinta

Tutkin opinnäytetyössäni varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytöstä ja hyödyistä heidän omassa lapsiryhmässään. Vaikka positiivisen pedagogiikan käyttöä varhaiskasvatuksessa ei vielä ole paljoa tutkittu, on se kuitenkin saanut viime vuosina yhä enemmän jalansijaa ja sen tuomia hyötyjä on alettu tunnustaa näkyvämmiin. Ymmärrys positiivisen vuorovaikutuksen merkityksellisyydestä varhaislapsuudessa on kasvanut ja ennen kaikkea ymmärrys negatiivisten käyttäytymismallien vaikutuksista lapsen kehitykselle on lisääntynyt. Myöskin tarve positiiviselle pedagogiikalle ja myönteiselle vuorovaikutukselle on suuri. Päiväkotimaailma on ajoittain erittäin hektistä ja etenkin pienten lasten aivot eivät välttämättä kykene vielä suodattamaan sitä valtavaa määrää ärsykeitä mitä lapsi joutuu hoitopäivänsä aikana kokemaan. Jatkuva kiire, melu, suuret lapsimäärät, hoitajien vähäisyys ja väsymys, sekä lapsen omat ilmaisun- ja tunnetaitojen keskeneräisyys voivat vaikuttaa osaltaan lapsen käyttäytymiseen.

Lasten kasvuprosessiin kuuluu myös negatiiviset kokemukset, mutta jos lapsi jää jatkuvasti arjessaan vaille empaattista aikuista ja saa osakseen negatiivista palautetta, voimme vain kuvitella minkälaisia tiedostamattomia emotionaalisia lapsen aivot luovat selviytyäkseen

stressiä aiheuttavasta tilanteesta? Miksi keskitämme huomiomme kritisoiden lapsen käytökseen, mutta emme mieti mitä käytöksen takana on? (Köngäs 2019, 173-174.)

Positiivisen pedagogiikan ja myönteisen vuorovaikutuksen lisäksi ratkaisukeskeisyyteen tulisi panostaa varhaiskasvatuksessa. Päiväkotini monine ärsykkeineen voi olla kuormittavaa jo aikuisellekin, mutta pienet lapset eivät osaa vielä välttämättä sanallistaa kokemuksiaan ja tämä voi hyvin näkyä häiritseväinä käytöksenä, joka syyt valitettavasti toisinaan jäävät näkemättä.

Lisäksi päiväkodissa on paljon sääntöjä jotka käydään läpi jokaisen lapsen kanssa; miten pestään kädet, missä istut ruokailun ajan, kuinka monta saa olla samassa leikissä, missä vaatteissa saa mennä päivälevolle, sisällä pitää kävellä nätisti.. Pienet lapset koettavat muistaa kaikki nämä ohjeet ja toimia oikein, ja jos eivät muista niin varmasti saa aikuiselta torut kun rikottiin sääntöjen kultaista käsikirjaa. Lapsi ei ollutkaan ”kiltisti” Mutta sen sijaan että me aikuiset seuraisimme ikivanhaa sääntöopusta, miksi emme olisikin turhan tärkeän sijasta hassunhauskoja, turhautuneen sijasta rehellisiä, väsyneen sijasta lempeitä, voimattoman sijasta avoimia ja kiireisen sijasta läsnä olevampia. (Köngäs 2019, 166-167.)

Toki ymmärrettävää on että jos aikuinen ei itsekään osaa positiivista ajattelua tai on liian epävarma omista kyvyistään tai jo opitusta poikkeamisesta, ei ehkä voidakaan olettaa että tällöin olisi kykenevä ainakaan ilman opastusta, siirtämään positiivisesti rakentavaa ajattelutapaa myöskään lapsille. Inhimillistä on myöskin ettei kasvattajakaan aina jaksa olla iloinen, eikä se olekaan tarkoitus. Olennaista onkin ettei kasvattaja kohdistaa omaa negatiivista kuormaansa lapsiin, vaan hän osaa erottaa omat tuntemuksensa erilliseksi eikä sotke omia ja lapsen tunteita toisiinsa. (Pihlaja & Viitala 2018, 165.)

Lapsilla täytyy olla rajat, jotka ohjaavat oikeanlaiseen käytökseen, mutta onko rajat tehty ns. sähköaidasta jonka ylittämisestä saa heti rangaistuksen vai onko rajalla pikemminkin opastekylttejä, jotka ohjaavat yhä uudestaan lapsen oikeaan suuntaan, kuten positiivisen kasvatusmenetelmän luonut Tiia Trogen toteaa Ylen tekemässä haastattelussa. (Yle.)

Positiivinen ja kannustava asenteen vaikutus hyvinvointiin ei rajoitu varhaiskasvatuksessa vain lapsiin, vaan sen vaikutus tuntuu myös aikuisten työyhteisössä, ja sitä kautta taas lapsissa.

Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat päiväkodin toimintakulttuuriin tiedostetusti tai tiedostamattaan. Varhaiskasvatuksessa jokaisen työtavan pitää olla pedagogisesti perusteltua ja tukea lapsen kehitystä ja oppimista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2012, 28.)

Koska pienten lasten emotionaalinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi liittyy hyvin vahvasti aikuisten hyvinvointiin, on suorastaan pakollista keskittyä myös koko varhaiskasvatustyöyhteisön hyvinvointiin. Leskisenoja on haastatellut kirjaansa (2019) varten varhaiskasvattajia

positiivisen pedagogiikan käytöstä omissa varhaiskasvatusyksiköissään ja kertoo kuinka monet haastateltavat kertoivat miten myönteinen suhtautumistapa ja positiivisiin asioihin keskittyminen helpottavat työntekoa. Kun asioihin suhtaudutaan myönteisesti ja toiveikkaasti, muuttuu työnteko huomattavasti miellyttävämmäksi sekä innostavammaksi. (Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa 2019, 24 & 55.)

Varhaiskasvatushenkilöstön tulee tiedostaa, että heidän tapansa olla vuorovaikutuksessa ja toimia näyttäytyy mallina lapsille, josta he omaksuvat asenteita, arvoja ja tapoja. Vallitseva toimintakulttuuriin vaikuttaa kaikkiin sen jäseniin, myös varhaiskasvatuksen henkilöstöön. Pedagogisella johtamisella voidaan kehittää varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, sisältäen kaikki toimenpiteet joilla mm. luodaan valmiudet henkilöstön hyvälle työolosuhteille ja pedagogiselle toiminnalle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 28.)

Selkeää on, että positiivinen pedagogiikka lisää hyvinvointia ja että hyvinvoivat ihmiset ovat terveempiä ja tuottavampia yhteiskunnallekin. Tänä aikana tehokkuus on viety äärimilleen eri työyhteisöissä ja se on valitettavasti näkyy myös varhaiskasvatuksessa kohdistuen myös lapsiin. Voimme vain miettiä millaisia vaikutuksia nykyisellä tahdilla on tämän päivän lapsiin, jotka ovat huomisen aikuisia. Positiivista pedagogiikkaa tulisi tutkia Suomessa suuremmalla volyymillä, esimerkiksi kunnallisella tasolla tai keskitetysti yksityisen sektorin varhaiskasvatusyrityksen yksiköissä, jotta siitä saataisiin merkittävä tutkimusdataa, jota voisi mahdollisesti hyödyntää jopa kansallisella tasolla pyrittäessä luomaan oikeaa hyvinvointia myös tulevaisuuden lapsille.

7.1 Tutkimustulosten yhteenveto ja arviointi

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää miten positiivista pedagogiikkaa hyödynnetään osana varhaiskasvatusta eri varhaiskasvatusyksiköissä, sekä varhaiskasvatuksessa työskentelevien kasvattajien omia kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytön vaikutuksista varhaiskasvatuksessa niin lapsiin kuin työilmapiiriinkin. Valtaosa tutkimukseen osallistuneista positiivisen pedagogiikan perusajatuksista ja menetelmiä toteuttavat olivat yhtä mieltä sen tuomista hyödyistä.

Tutkimukseen saatujen vastausten perusteella voi päätellä että positiivisen pedagogiikan hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa on selkeää hyötyä lapsille heidän hyvinvoinnin, oppimisen kuin kasvunkin tukemiseen. Lisäksi positiivisen pedagogiikan toteuttaminen näyttäisi tuovan hyvinvointia myös työyhteisöön ja vaikuttavan positiivisesti myös aikuisten väliseen työilmapiiriinkin. Vastauksissa kuitenkin korostui positiivisen pedagogiikan työtapaan sitoutumisen olevan edellytys sen toimivuudelle.

Ongelmia nähtiin sitoutumattomuudessa ja perehdytyksen puutteena positiiviseen pedagogiikkaan. Vastaajien mukaan joillekin työyhteisön jäsenille positiivinen pedagogiikka näkyi ainoastaan yksittäisissä tilanteissa mm. hymynaama- tarrojen jakamisena, mutta ymmärrys positiivisen pedagogiikan perusajatuksista ja kokonaisvaltaisuudesta osana kokopäiväpedagogiikkaa tuntui puuttuvan tai siihen ei haluttu perehtyä.

Pääosin ei- tai en osaa sanoa vastauksia annettiin tutkimukseen jos vastaajien ryhmässä/ työyhteisössä kaikki eivät olleet perehtyneet tai sitoutuneet positiiviseen pedagogiikkaan.

Vastauksista kävi myös ilmi mm. etteivät kaikki työyhteisön jäsenet välttämättä ymmärtäneet positiivisen pedagogiikan ajatusta osana kokopäiväpedagogiikkaa, vaan se saattoi näkyä lähinnä hymynaama- tarrojen jakamisena. Ongelmana nähtiin myös pinttyneet kasvatusmallit, joista ei haluttu tai osattu päästää irti.

Kaiken kaikkiaan positiivisen pedagogiikka ei ainakaan näytä huonontavan olosuhteita varhaiskasvatuksessa ja se lähes jokaisessa tapauksessa nostaa hyvinvointia tavalla tai toisella, joten sen sisällyttäminen osana pedagogista toimintaa on hyvin perusteltua ja suotavaa. Positiivisen pedagogiikan teoriaa ja menetelmiä on hyvä opiskella, mutta lopulta lämmin ja väittävä asenne sekä aito läsnäolo ovat tärkeimpiä työvälineitä myös positiivisen pedagogiikan toteutumiselle.

7.2 Oman työprosessin arviointi

Positiiviseen pedagogiikkaan perehtyminen on avannut uuden näkökannan ja suhtautumisen varhaiskasvatukseen. Myös kokemus sivustaseuraajana erilaisten päiväkotiryhmien arjesta sekä lasten ja aikuisten välisestä vuorovaikutuksesta ovat saaneet kasvattajana pohtimaan erilaisia lähestymistapoja siihen ajatukseen, minkälaisella otteella haluan itse työskennellä. Positiivinen pedagogiikka on toki menetelmiä ja koulutuksia sekä erilaisia materiaaleja, joilla voi profiloida itsensä ja yksikkönsä positiivista pedagogiikkaa käyttäväksi päiväkodiksi. Itselleni se on myös ja ehkä enemmänkin ennen kaikkea tapa miten jo ajatustasolla pyrkii kohtaamaan lapsen tai aikuisen ja sen lisäksi sisällyttää sen ajatuksen myös sanoihin ja tekoihin. Jos positiivisen pedagogiikka alkaa jo tavasta ajatella ja lähestyä muita, uskon sen silloin myös kuuluvan ja näkyvän myös luontevammin omassa työtavassa.

Opintojeni alussa olin tutustumassa päiväkotiryhmässä, jossa ei ollut ”turhia” sääntöjä. Tämä ei tarkoittanut sitä, että lapset saivat tehdä mitä vain halusivat, mutta asiat ajateltiin lähtökohtaisesti niin että onko toiminnasta mitään haittaa lapselle itselleen tai muille. Näin esimerkkinä käytävällä sai juosta, jos samaan aikaan käytävällä ei ollut muita. Lapset eivät vaikuttaneet millään lailla kurittomilta ja heillä näytti olevan lämmin vuorovaikutussuhde

aikuisten kanssa, kuten myös ryhmän aikuisilla oli myös keskenäänkin. Tämän ryhmän dynamiikka jäi lähtemättömästi mieleen ja oli ensimmäinen asia mikä lähti ohjaamaan siihen suuntaan millainen kasvattaja haluan itse olla.

Vaikka aihe oli mielenkiintoinen ja se tavallaan imaisi mukaansa siten, että olen alkanut tietoisesti soveltamaan positiivisen pedagogiikan ajatusta omassa työskentelyssäni varhaiskasvatuksessa. Tästä huolimatta opinnäytetyöhön olisi voinut käyttää enemmän aikaa, sillä tästä aiheesta voisi varmasti ammentaa paljonkin mielenkiintoista tietoa ja löytää myös uusia tutkittavia alueitakin.

Toki oma elämäntilanteeni vaikutti osaltaan myös siihen kuinka paljon aikaa annoin opinnäytetyölle ja tutkimukselle, sillä ehkä lapsiperhearkki yhdistettynä opintojen lisäksi työssäkäyntiin vei oman osansa.

Opinnäytetyön työprosessi oli melko itsenäinen ja tiiviimpi kommunikointi työelämäedustajan kanssa puolin ja toisin olisi voinut tuoda opinnäytetyöhön lisää syvyyttä. Vaikka tutkimuksen toteuttamiseen annettiinkin vapaat kädet, olisi tarkat toiveet tutkimuksen kysymyksiä rajoituksesta tai tutkittavasta aiheesta mahdollisesti auttaneet saamaan enemmän työelämäedustajalle hyödyllistä tietoa. Nämä asiat olivat kuitenkin pitkälti opinnäytetyön tekijästä johtuvia puutteita, joita täytyy jatkossa kehittää.

7.3 Tutkimuksen tulosten hyödyntäminen

Opinnäytetyöni tutkimus oli Illempihan varhaiskasvatusyksikön omaan käyttöön tilaama työ. Illempihan varhaiskasvatusyksikössä positiivinen pedagogiikka on ollut käytössä jo vuosia ja tällä tutkimuksella pyrittiin keräämään tietoa positiivisen pedagogiikan käytön laajuudesta varhaiskasvatuksen sisällä sekä selvittää varhaiskasvattajien omia kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytöstä.

Saadut tulokset vahvistavat sitä, kuinka iso merkitys ja hyöty positiivisella pedagogiikalla ja positiivisella asenteella on sekä lasten kanssa toimiessa lapsiin, että myöskin sen myönteisestä vaikutuksesta yleiseen työilmapiiriin ja aikuisten keskinäiseen kommunikointiin. Positiivinen pedagogiikan hyödyntäminen näyttäisi myös levinneen laajalti varhaiskasvatuksen kentällä.

Tutkimus ei varsinaisesti antanut uutta tietoa Illempihan varhaiskasvatusyksikölle positiivisesta pedagogiikasta tai sen hyödyistä, mutta toivottavasti se vastasi tuloksillaan siihen kuinka paljon positiivisen pedagogiikan käyttöön otto on laajentunut sen jälkeen, kun sitä on ensimmäisen kerran alettu käyttää varhaiskasvatuksessa.

Tämän tutkimukseeni saatuja vastauksia ja tuloksia voi myös hyödyntää tukemaan vastaavien positiivista pedagogiikkaa tutkivien tutkimusten tuloksia.

Lähteet

Painetut

Avola, P. & Pentikäinen, V. 2020. Kukoistava kasvatus. Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. BEEhappy.

Helenius, A & Korhonen, R. 2008. Pedagogiikan palikat: Johdatus varhaiskasvatukseen ja kehitykseen. Helsinki: WSOY oppimateriaalit.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä. Juvenes Print.

Karila, K & Lipponen, L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere. Osuuskunta Vastapaino.

Köngäs, M. 2019. Tunneäly Varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Laitinen, S. 2021. Pienten lasten Motivaatio. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Leskisenoja, E. 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Jyväskylä. PS- Kustannus.

Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Ojanen, M. 2007. Positiivinen psykologia.

Pihlaja, P & Viitala, R. 2018. Varhaiserityiskasvatus. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uusitalo-Malmivaara, L & Vuorinen, K. 2016. 3. painos. Huomaa Hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontenvahvuutensa. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Sähköiset

Finlex. 2021. Varhaiskasvatuslaki. 540/2018. Viitattu 15.10.2021.

<https://finlex.fi/fi/laki/smur/2018/20180540>

Ingberg, C. 2021. Positiivinen pedagogiikka lapsen tukena varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Viitattu 21.11.2021

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/77670/URN%3aNB%3afi%3ajyu-202109064790.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kallinen, T & Kinnunen, T. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 20.11.2021.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/>

Kallinen, T & Kinnunen, T. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 06.12.2021

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/kvaliteetti/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

Kasvatusneuvoja.fi. 2021. Positiivinen kasvatus ja kasvu Oy. Viitattu.23.09.2021.

<https://kasvatusneuvoja.fi/info/>

Koppa. 2015. Jyväskylän yliopisto. Kysely. Viitattu 08.09.2021.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metodologia/metodologia/aineistonhankintametodologiat/kyselyt>

Opetushallitus. 2019. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Helsinki. PunaMusta Oy. Viitattu 22.09.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetushallitus. Mitä on varhaiskasvatus. Viitattu 22.09.2021.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Ranta, S. 2020. Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Viitattu 05.08.2021.

https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64412/Ranta_Samuli_Acta%20electronica%20Universitatis%20Lapponiensis%20283.pdf?sequence=1&isAllowed=y

SurveyMonkey. 2021. Laadullisen tutkimuksen tekeminen. Laadullisen tutkimustiedon hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. 11.09.2021.

<https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>

Terävä, H. 2021. Yle. Uutiset. Lainattu 7.6.2021

<https://yle.fi/uutiset/3-11947448>

Vuorinen, K. 2021a. Positiivinen pedagogiikka tuo esiin potentiaalin meissä kaikissa. Viitattu 15.09.2021.

<https://kaisavuorinen.com/positiivinen-pedagogiikka/>

Vuorinen, K. 2021b. Hyväntekijät: Ollilan päiväkotit Joensuussa! Lainattu 21.09.2021.

<https://kaisavuorinen.com/positiivinen-pedagogiikka/hyvantekijat-ollilan-paivakoti-joensuussa/>

Vuorinen, K. 2021c. Positiivisen pedagogiikan mikrohetket! Viitattu 23.09.2021.

<https://kaisavuorinen.com/uncategorized-fi/positiivisen-pedagogiikan-mikrohetket/>

Kuviot

Kuvio 1: Jakauma vastaajien ammattinimikkeistä.	24
Kuvio 2: Jakauma vastanneiden varhaiskasvatuksen ryhmistä.	24
Kuvio 3: Jakauma jonkin positiivisen pedagogiikan koulutuksen käyneistä.	25
Kuvio 4: Jakauma tutkimukseen vastanneiden kokemuksista: Onko positiivisen pedagogiikalla ollut vaikutuksista lapsiryhmän lapsiin	24
Kuvio 5: Jakauma tutkimukseen vastanneiden kokemuksista: Onko positiivisen pedagogiikan käyttöön otolla ollut vaikutusta työilmapiiriin?	28

Liitteet

Liite 1: Sähköinen kyselylomakepohja

39

Liite 1: Sähköinen kyselylomakepohja

12.9.2021

E-lomake - Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta kasvatustyössä.

Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta kasvatustyössä.

Olen sosionomiopiskelija Tikkurilan Laureasta. Erikoistun opinnoissani varhaiskasvatuslain (540/2018) siirtymäsäännöksen (75§) mukaisesti varhaiskasvatuksen opettajaksi.

Mielenkiintoni on kohdistunut erityisesti positiiviseen pedagogiikkaan, joka perustuu positiivisen psykologian tieteenhaaraan, ja sen perimmäisenä tarkoituksena on edistää hyvinvointia sekä luonteenvahvuuksia.

Teen opinnäytetyötäni varten tutkielmaa "Varhaiskasvattajien kokemuksista positiivisesta pedagogiikasta kasvatustyössä". Tutkielman tarkoitus on selvittää varhaiskasvattajien omia kokemuksia positiivisen pedagogiikan käytöstä sekä hyödyistä omassa ryhmässään/yksikössään, sekä mahdollisesti saada vastaajia miettimään oman varhaiskasvatusryhmänsä nykyistä tilannetta.

Tutkimuksen aineisto kerätään E-lomake- kyselylomakkeen avulla ja se on tarkoitettu kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet päiväkodissa. Kyselylomakkeessa on avoimia kysymyksiä, joihin toivoisin saavani vastaajilta laajasti, omin sanoin kerrottuja kokemuksia aiheesta.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista eikä tutkimuksessa ei kysytä vastaajan henkilötietoja. Saatua aineistoa hyödynnetään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten, eikä sitä luovuteta ulkopuolisille. Kerätty aineisto hävitetään kokonaan tutkimuksen valmistuessa syksyllä 2021.

Tutkimuksen tulokset on nähtävissä osana opinnäytetyötäni, joka julkaistaan Theseuksen tekstitietokannassa.

Tutkimukseen liittyvät kyselyt voi laittaa minulle sähköpostitse.

Mona Alastalo, mona.alastalo@student.laurea.fi

Opinnäytetyön ja tutkimuksen ohjaaja:

Anne Eskelinen, anne.eskelinen@laurea.fi

1.

Ammattinimike --Valitse tästä--

Millaisessa varhaiskasvatusryhmässä työskentelet tällä hetkellä?

12.9.2021

E-lomake - Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta kasvatustyössä.

Käytetäänkö varhaiskasvatusryhmässänne positiivista pedagogiikkaa? Miten se näkyy työskentelyssänne lapsien kanssa? Voit kertoa esimerkkejä käyttämistänne menetelmistä sekä arkisista vuorovaikutustilanteista.

Oletko osallistunut positiivisen pedagogiikan koulutukseen ja jos kyllä, niin minkälaiseen?

Onko positiivisen pedagogiikan käyttöönotolla ollut mielestäsi vaikutusta varhaiskasvatusryhmänne lapseen tai lapsiin? Jos on, niin miten?

Onko positiivisen pedagogiikan käyttöönotolla ollut mielestäsi vaikutusta ryhmänne aikuisten väliseen työilmapiiriin? Jos on, niin miten?

☐ Suostun, että vastauksiani voi käyttää tutkimuksen laatijan opinnäytetyötä varten. Ymmärrän myös että tutkimuksen kysymyksistä kootut tulokset tullaan julkaisemaan opinnäytetyön mukana julkisessa Theseuksen tekstitietokannassa.

Seuraava >>

Kiitos kaikille vastaajille!

Sivu 1 / 2

Järjestelmänä Eduix E-lomake, www.e-lomake.fi